

APLIKÁCIA ASPERAČNEJ ZÁSADY A JEJ VPLYV NA VÝROK O VINE PRI OBNOVE KONANIA

Záver, podľa ktorého v prípade, že sa dôvody obnovy konania týkajú len výroku o treste, nie je dôvod na rušenie výroku o vine, je možné považovať za ústavne akceptovateľný. Inštitút obnovy konania patrí medzi mimoriadne opravné prostriedky, ktorými dochádza k prelomeniu právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím. Ako taký by mal byť využívaný len tam, kde pre jeho použitie svedčia dostatočne silné dôvody.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 259/2017 z 12. apríla 2017)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošikovej a sudcu Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť G. K., zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Csenkyovou, Dolné Bašty 245/2, Trnava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a), b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 1/2012 a jeho rozsudkom z 25. septembra 2015, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 116/2015 a jeho uznesením z 15. decembra 2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 70/2016 a jeho uznesením z 26. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť G. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. marca 2017 doručená sťažnosť G. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a), b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2T 1/2012 a jeho rozsudkom z 25. septembra 2015, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 116/2015 a jeho uznesením z 15. decembra 2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 70/2016 a jeho uznesením z 26. októbra 2016.

2. Z priložených rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ bol na základe schválenej dohody o vine a treste uzavretej na Krajskej prokuratúre v Bratislave pod č. 1 Kv 70/11 rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 1/2012 z 27. marca 2012 uznaný za vinného z obzvlášť závažného

zločinu pokusu vraždy podľa § 14 ods. 1 a § 145 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a zo zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 a 2 Trestného zákona a odsúdený podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 46, § 41 ods. 2, § 36 písm. l), § 38 ods. 3 a § 39 ods. 2 písm. d) Trestného zákona na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 14 rokov nepodmienečne. Sťažovateľ bol na výkon trestu zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia. Uvedený rozsudok sa stal právoplatným a vykonateľným, pričom sťažovateľ následne podaním z 2. marca 2015 požiadal o povolenie obnovy trestného konania s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorý vyslovil nesúlad ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona s ústavou.

3. V nadväznosti na uvedené bola uznesením okresného súdu sp. zn. 6 Nt 4/2015 z 22. mája 2015 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tos 75/2015 z 20. augusta 2015 povolená obnova konania v prospech sťažovateľa vo veci vedenej pod sp. zn. 2 T 1/2012 s tým, že podľa § 400 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) bol zrušený rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 1/2012 z 27. marca 2012 vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a zároveň boli zrušené aj ďalšie obsahovo nadväzujúce rozhodnutia.

4. Okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 2 T 1/2012 vykonal 25. septembra 2015 hlavné pojednávanie vo vzťahu k uloženiu trestu a spôsobu jeho výkonu. Následne ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom sp. zn. 2 T 1/2012 z 29. septembra 2015 uznal sťažovateľa za vinného z obzvlášť závažného zločinu pokusu vraždy podľa § 14 ods. 1 a § 145 ods. 1 Trestného zákona a zo zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Za to mu podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 41 ods. 2, § 36 písm. l), § 38 ods. 3 a § 39 ods. 2 písm. a) Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 14 rokov nepodmienečne.

5. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že sťažovateľovi bol v pôvodnom konaní uložený trest pod dolnou hranicou trestnej sadzby, ktorá v danom prípade (bez použitia asperačnej zásady, pozn.) činila 15 rokov. Rovnaký a nižší trest by mu bolo možné uložiť výlučne v konaní o schválení dohody uzavretej medzi prokurátorom a obžalovaným, alebo s použitím ustanovenia § 39 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu. Po podaní návrhu na obnovu konania mal sťažovateľ možnosť uzavrieť dohodu s prokurátorom, avšak toto odmietol a okresnému súdu navrhol vykonanie dokazovania od samotného začiatku, teda aj dokazovanie vo vzťahu k vine obžalovaného. Okresný súd k tomu poznamenal, že obnova konania sa týkala výlučne trestu uloženého v pôvodnom konaní. Pri viazanosti rozhodnutím o vine súd mohol rozhodovať výlučne o treste za trestné činy, ktoré sú predmetom konania. Okresný súd zároveň nezistil, že by vzhľadom na okolnosti prípadu alebo na pomery páchatel'a použitie trestnej sadzby ustanovenej trestným zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne v zmysle § 39 Trestného zákona. V tejto súvislosti predovšetkým uviedol, že sťažovateľ na hlavnom konaní po povolení obnovy *„neprejavil ani najmenší pocit ľútosti nad spáchaným skutkom a argumentoval výlučne už vykonaným trestom. Nesúhlasil s konaním o dohode o vine a treste, podľa vyjadrenia poškodeného, ktorý bol prítomný na hlavnom pojednávaní obvinený K. mu nezaplatil ani len symbolickú čiastku z priznanej náhrady škody v pôvodnom konaní. Takýto postoj obvineného k prejednávanej veci súd nemôže považovať za dôvod pre možnosť použitia ustanovenia § 39 Tr. zák.“*. Okresný súd nezistil ani skutočnosti, na základe ktorých by vzhľadom na povahu a závažnosť prípravy alebo pokusu bol toho názoru, že použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom by bolo pre páchatel'a

neprimerane prísne a na ochranu spoločnosti by postačil trest kratšieho trvania. Naopak, poukázal na následky konania obžalovaného vo vzťahu k poškodenému, ktorými sú invalidita a vážne zdravotné problémy poškodeného, ktorý útok obžalovaného prežil len vďaka včasnej a kvalifikovanej lekárskej pomoci. S ohľadom na nesúhlas sťažovateľa s konaním o dohode o vine a treste a pri neexistencii zákonných podmienok v zmysle § 39 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu okresný súd nemohol uložiť trest odňatia slobody kratší ako 14 rokov a zároveň ani trest odňatia slobody v hraniciach zákonnej trestnej sadzby s poukazom na ustanovenie § 405 písm. b) Trestného poriadku, teda trest vyšší ako 14 rokov odňatia slobody, a preto rozhodol tak, ako bolo uvedené vo výroku rozhodnutia okresného súdu.

7. Krajský súd na podklade odvolania sťažovateľa preskúmal rozsudok okresného súdu, pričom dospel k záveru, že druh uloženého trestu odňatia slobody a jeho výmera plne rešpektuje zásady ukladania trestov, trest bol uložený zákonne a spravodlivo, čomu predchádzalo riadne a ničím nespochybniteľné ustálenie viny sťažovateľa, ktorá už predtým bola právoplatne vyslovená. Krajský súd dal okresnému súdu za pravdu v tom, že uložený trest odňatia slobody vo výmere 14 rokov treba považovať za primeraný a zákonný, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že v pôvodnom konaní, kedy došlo k uzavretiu dohody o vine a treste, bolo použité ustanovenie § 39 ods. 2 písm. a) Trestného zákona o zmiernení trestu. Ďalej poukázal na skutočnosť, že okresný súd schválil dohodu o vine a treste výlučne s poukazom na vtedajší postoj sťažovateľa k trestnej činnosti. Krajský súd uviedol, že povolenie obnovy konania v prospech obžalovaného nie vždy znamená, že by sa mu automaticky mal znížiť aj uložený trest odňatia slobody. Tak to bolo aj v prerokúvanom prípade. S ohľadom na neopodstatnenosť námietok sťažovateľa týkajúcich sa neprimeranosti uloženého trestu krajský súd odvolanie ako nedôvodné zamietol.

8. Sťažovateľ napadol uznesenie krajského súdu dovolaním, pričom najvyšší súd k jeho námietkam uviedol najmä, že:

„Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolanie smeruje predovšetkým k pôvodne uzavretej dohode o vine a treste a naň nadväzujúcich rozhodnutí.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu je popri prezumpcie nevinu jedným z najdôležitejších základných práv osôb, proti ktorým sa vedie trestné konanie. Hlavným účelom tohto práva garantovaného čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky je dosiahnutie spravodlivého súdneho rozhodnutia. Ide o právo, ktoré je nielen v záujme trestne stíhanej osoby a na jej prospech, ale je tiež v záujme demokratického štátu, založeného na úcte k právam a slobodám človeka a občana.

Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného charakteristické pre to ktoré štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní však samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V posudzovanej veci obvinený uvedený dovolací dôvod uplatnil s tým, že rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I ako i Krajského súdu v Bratislave nie sú preskúmateľné a riadne odôvodnené, čím mu bolo odopreté právo riadne argumentovať prostredníctvom obhajcu

na tvrdenia uvedené v oboch rozhodnutiach. V rozsudku okresného súdu chýba bližšia argumentácia k uloženému trestu, nebolo použité ustanovenie § 39 Trestného zákona.

Najvyšší súd k týmto výhradám obvineného z obsahu predloženého spisového materiálu zistil, že proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie pre pokus obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 k § 145 ods. 1 Trestného zákona a zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona. Obvinenému bol opatrením sudcu pre prípravné konanie 8. júla 2011 ustanovený obhajca JUDr. Miroslav Bogdalík. V konaní o obnove konania obvinený udelil 28. júla 2014 plnomocenstvo na zastupovanie JUDr. Petre Bočkayovej a 20. apríla 2015 splnomocnil na zastupovanie v obnove konania JUDr. Zuzanu Csenkyovú. Obhajcovia uplatňovali procesné práva obvineného počas celého trestného konania.

(...)

V obnovenom konaní bolo umožnené obvinenému a prokurátorovi uzavrieť dohodu o vine a treste v zmysle § 255 ods. 3 Trestného poriadku (č. l. 493, zápisnica z hlavného pojednávania z 25. septembra 2015). Obvinený, obhajca a krajský prokurátor nemali záujem takúto dohodu uzavrieť. Po povolení obnovy konania prvostupňový orgán bol viazaný právnym názorom vysloveným v rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1 Tos/75/2015, z 20. augusta 2015, vo vzťahu k uloženiu trestu a spôsobe jeho výkonu (pôvodný rozsudok zostal právoplatný vo výroku o vine).

V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. marca 2015, sp. zn. 2 Tdo/9/2015, z ktorého vyplýva, že ak dôjde k splneniu podmienok pre schválenie dohody o vine a treste a súd na jej základe uzná vinu a uloží trest, niet dôvodu v neskoršom konaní, po zrušení výroku o treste v predpísanom konaní, ak je nevyhnutné opraviť len chybný výrok o treste, spochybníť celú pôvodnú dohodu o vine a treste.

Ďalej treba zdôrazniť, že dovolací súd nepreskúma prímernosť trestu, pokiaľ bol uložený v rámci zákonom ustanovenej sadzby, teda neskúma trest z hľadiska iných hmotnoprávných ustanovení (§ 34 ods. 3 až 5 Trestného zákona), než tých, ktoré určujú rozsah trestnej sadzby. (...)

Ak teda dovolateľ opakovane namieta neprímernosť uloženého trestu, nie je možné na podklade tejto okolnosti výšku právoplatne uloženého trestu, nevybočujúceho z rámca zákonom ustanovenej sadzby, preskúmať.

Námietka obvineného o tom, že malo byť použité zmiernovacie ustanovenie je výhradou o neprímernosti prísnosti uloženého trestu. Túto však možno použiť len ako odvolací dôvod a nie ako dôvod dovolania. Preto spomenutá námietka nenapĺňa žiadny dovolací dôvod. (Stanovisko č. 5 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky 1/2011.) Ako už bolo uvedené, výška trestu je v dovolacom konaní revidovateľná len vtedy, ak bol trest uložený mimo zákonom ustanovenej sadzby.

V posudzovanom prípade bol uložený trest pod dolnou hranicou trestnej sadzby. Uložený trest je zákonný a správny. Dovolací súd nepovažuje za relevantné tvrdenia sťažovateľa o tom, že mu bol uložený nezákonný trest, ktorý nebol výsledkom postupu podľa § 34, § 36, § 38, § 39 Trestného zákona (námietky sťažovateľa týkajúce sa nedostatočného zhodnotenia pomeru poľahčujúcich a priťažujúcich okolností). Argumentácia sťažovateľa v tomto smere je postavená na špekulatívnom základe.

Vo vzťahu k námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších stupňov, ktoré obvinený namietal, je treba uviesť, že dovolací súd nepovažoval rozhodnutia súdov nižších stupňov za také, ktoré by v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre

Ľudské práva nezodpovedali požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Tieto dali odpoveď na všetky relevantné otázky, teda na všetky tie, ktoré mali význam pre rozhodnutie v prejednávanej veci. Preskúmané rozhodnutia v plnom rozsahu spĺňajú kritériá dostatočného odôvodnenia v zmysle § 168 Trestného poriadku. Najvyšší súd pripomína, že dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné (§ 371 ods. 7 Trestného poriadku).

Najvyšší súd nezistil žiadne pochybenia, pokiaľ ide o právo obvineného na obhajobu, preto sú námietky obvineného neopodstatnené.

Existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Trestného poriadku obvinený videl v tom, že rozhodnutia súdov sú založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Predovšetkým poukázal na to, že dohodu o vine a treste uzavrel len preto, aby dostal nižší trest. Súd po povolení konania neskúmali otázku viny, iba trestu. Súd mali prihliadať len na tie dôkazy, ktoré boli pred nimi vykonané. (Neboli vykonané dôkazy v súvislosti s vinou.)

Uvedený dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď rozhodnutie súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané, resp. neboli vykonané zákonným spôsobom, prípadne na dôkazoch, ktoré neboli získané zákonným spôsobom.

Najvyšší súd podčiarkuje, že v obnovenom konaní obvinený a prokurátor nechceli uzavrieť dohodu o vine a treste. K otázke právoplatnosti viny dovolací súd sa zmienil už vyššie.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky súdy obidvoch stupňov pri vykonávaní dokazovania vo vzťahu k trestu) postupovali v súlade so zákonom a v tomto smere im nie je čo vytknúť. Najmä Krajský súd v Bratislave otázku uloženia trestu podrobne odôvodnil na str. 5-7 uznesenia, s ktorým odôvodnením sa aj dovolací súd stotožňuje.

Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Trestného poriadku naplnený nebol.

Čo sa týka namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku, obvinený jeho porušenie videl v nesprávnom skutkovom zistení, v nesprávnom uplatnení inštitútu dohody o vine a treste a konania súdov po povolení obnovy konania.

Dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku je, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Najvyšší súd konštatuje, v konaní po povolení obnovy konania, kedy sa rozhodovalo len o treste sa už v dôsledku uzavretia dohody o vine a treste neskúmala otázka viny, pretože táto bola právoplatná.

V rámci toho dovolacieho dôvodu je teda vylúčené uplatňovanie námietok proti skutkovým zisteniam pre ich nesprávnosť alebo neúplnosť, či už v dôsledku nevykonania potrebného dokazovania alebo nesprávneho hodnotenia dôkazov. Vo vzťahu k zistenému skutku možno namietat iba to, že tento mal byť posúdený ako iný trestný čin, resp. že skutok nevykazuje znaky žiadneho trestného činu.“

9. Podľa sťažovateľa sa všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach nedostatočne vyrovnali s jeho argumentáciou, v dôsledku čoho sú napadnuté rozhodnutia nepreskúmateľné pre neurčitosť a ústavne neakceptovateľné. Povolenie obnovy konania vzhľadom na rozhodnutia označených súdov sťažovateľ považuje za bezpredmetné, keďže mu bol opätovne uložený rovnaký trest odňatia slobody ako v pôvodnom konaní za aplikácie tzv. asperačnej zásady. Sťažovateľ poukazuje na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by boli

zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Za skutkovej a právnej situácie v prerokúvanej veci je podľa sťažovateľa nepochybné, že závery všetkých súdov sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne. Všeobecné sudy sa podľa sťažovateľa nevenovali jeho námietkam, podľa ktorých:

«- podľa sťažovateľa z ustanovenia § 255 ods.3 Tr. por. vyplýva, že po vykonaní úkonov v zmysle § 255 ods.12 Tr. por. zistí predseda senátu, či prokurátor nechce uzavrieť dohodu o vine a treste. V danom prípade tak predseda senátu učinil, avšak prokurátor na položení otázky uviedol, že dohodu o vine a treste uzavrieť nechce. Sťažovateľ teda nemal možnosť pokračovať v konaní o dohode o treste. V prípade, že by prokurátor navrhol sťažovateľovi konať a dohodnúť sa v danom prípade o treste, bol by tak učinil.

- ďalej sa sťažovateľ domnieva, že v konaní o povolení obnovy konania malo dôjsť nielen k zrušeniu výroku o treste, ale rovnako mal byť zrušený aj výrok o vine. Sťažovateľ poukazuje na ustanovenie § 404 ods.2 Tr. por., druhá veta: „Ak súd zrušil právoplatný rozsudok, ktorý bol vyhlásený na základe konania o dohode o vine a treste, vždy vráti vec prokurátorovi do prípravného konania.“ Tým, že súd konal len o treste, konal svojvoľne, v rozpore s čl. 144 Ústavy SR, podľa ktorého môže sudca konať len tak, ako káže zákon. V tejto súvislosti poukázal na tú skutočnosť, že dohodu o vine a treste uzatvoril sťažovateľ pod hrozbou uloženia vysokého trestu a to v rozpätí 20-25 rokov (za použitia asperačnej zásady). Ak v pôvodnom konaní došlo k uzatvoreniu dohody o vine a treste, mal by sa v neskoršom konaní i prokurátor cítiť viazaný pôvodnou dohodou o treste a snažiť sa uzatvoriť novú dohodu i o treste pretože inak sťažovateľ mohol dôvodne spochybňovať právoplatne schválenú dohodu o vine.

- úlohou okresného súdu bolo teda pokračovať na podklade pôvodnej obžaloby, alebo nanovo schváliť dotknutú časť dohody o vine a treste, v časti týkajúcej sa trestu. Je pravdou, že prokurátora nemôže súd nútiť k uzatvoreniu dohody o treste. Prokurátor by však v tomto prípade mal mať na mysli a na zreteli, že k uzatvoreniu pôvodnej dohody aj o vine a treste došlo zo strany sťažovateľa len vďaka prísľubu - návrhu - na uloženie výrazne miernejšieho trestu odňatia slobody než trestu odňatia slobody, ktorý by hrozil sťažovateľovi ak by k uzavretiu takejto dohody neprišlo. Z uvedeného je zrejmé, že prokurátor viazaný pôvodnou dohodou sa mal pokúsiť o uzatvorenie dohody o treste výhodnej pre obe procesné strany, zohľadňujúci zákonné podmienky obsiahnuté v ustanovení § 34 Tr. zák.»

10. Sťažovateľ ďalej dôvodí, že všeobecné sudy pri ukladaní trestu neprihliadli na skutočnosti uvedené v ustanovení § 34 ods. 4 Trestného zákona, predovšetkým na to, že pred páchaním trestnej činnosti sťažovateľ viedol riadny život, nebol trestaný, nedopustil sa žiadneho protispoločenského konania, dokonca ani v priestupkovom konaní a pred spáchaním trestnej činnosti riadne pracoval. Zo záverov psychologického posudku vyplynulo, že sťažovateľova resocializácia je výrazná, jeho pobyt na slobode nie je pre spoločnosť nebezpečný a zopakovanie trestnej činnosti v budúcnosti je málo pravdepodobné. Z uvedeného sťažovateľ odvodzuje, že v konaní bolo porušené jeho právo na obhajobu. Jeho súčasťou podľa sťažovateľa „nie je len právo mať obhajcu, právo vyjadrovať sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sú obvinenému kladené za vinu, predkladať dôkazy, brániť sa akýmkoľvek spôsobom, okrem krivého obvinenia atď., tak ako to je uvedené v ustanoveniach §§ 28, 34., 69 a nasl. Tr. por., ale aj najmä právo byť v každom štádiu trestného konania poučený o svojich právach, najmä osoby v postavení obvineného, aby vôbec bolo možné právo na obhajobu uplatniť“.

11. Sťažovateľ ďalej poukazuje na inštitút poľahčujúcich a prítťažujúcich okolností, ktorý je jedným z významných prostriedkov individualizácie trestu. Pri ukladaní trestu však sudy

u sťažovateľa uznali len jednu z poľahčujúcich okolností, a to priznanie sa k trestnej činnosti a jej oľutovanie v zmysle § 36 písm. l) Trestného zákona, hoci on je toho názoru, že u neho bola na mieste aj poľahčujúca okolnosť uvedená pod písm. j) citovaného ustanovenia, a to skutočnosť, že viedol pred spáchaním trestnej činnosti riadny život. Sťažovateľ uzatvára, že „(a)k orgány činné v trestnom konaní a súdy neumožnia v úplnej miere využiť obvinenému právo na obhajobu napr. tým že ho nepoučia, či nevyzvu na určitý možný procesný postup, v dôsledku čoho dôjde k závažnému porušeniu práv obvineného (ak bol napríklad uložený trest v zrejmom nepomere k trestu ktorý by mohol byť obvinenému uložený), je možné takéto postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov považovať ako zásadným spôsobom porušené právo sťažovateľa na obhajobu“.

12. S ohľadom na už uvedené sťažovateľ žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo G. K., zaručené v článku čl. 46 ods. 1, 2 čl. 47 ods. 2, ods. 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49 čl. 50 ods. 1, 2 a 3 Ústavy SR. Čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. b), písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/1/2012, Krajského súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 4To/116/2015 a v konaní Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tdo/70/2016 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Tos/75/2015 zo dňa 26.10.2016, Uznesenie Krajského súdu Bratislava, sp. zn. 4To/116/2015 zo dňa 15.12.2015 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2T/1/2012 zo dňa 25.09.2015 sa zrušujú.

3. G. K. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 5.000,- €, ktoré sú Okresný súd Bratislava I a Krajský súd Bratislava a Najvyšší súd SR povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I a Krajský súd Bratislava a Najvyšší súd SR sú povinní uhradiť G. K. náhradu trov konania v sume 312,34 € k rukám jeho právnej zástupkyne JUDr. Zuzany Csenkyovej, Advokátska kancelária Trnava, Dolné Bašty č. 2.“

II.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Právomoc ústavného súdu vyplývajúca z čl. 127 ods. 1 ústavy je vo vzťahu k všeobecným súdom limitovaná princípom subsidiarity, podľa ktorého poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd totiž pri zakladaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

15. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

A. K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozsudkom okresného súdu

17. Vo vzťahu k časti sťažnosti týkajúcej namietaného porušenia označených článkov ústavy postupom okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 2 T 1/2012 a jeho rozsudkom z 25. septembra 2015 zistil ústavný súd existenciu procesnej prekážky uvedenej v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a síce nedostatok právomoci.

18. Vo vzťahu k predmetnému postupu a rozsudku okresného súdu disponoval sťažovateľ opravným prostriedkom (odvolaním), ktorý aj využil. Poskytnutie ochrany v prípade potenciálneho porušenia dotknutých článkov ústavy v danom prípade spadalo do právomoci nadriadeného súdu, teda krajského súdu, čo vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

B. K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu a najvyššieho súdu

19. V súvislosti s preskúvaním rozhodnutí všeobecných súdov v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrálne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). Uvedené právne názory sa osobitne vzťahujú na preskúvanie rozhodnutí všeobecných súdov v trestných veciach, a to aj s ohľadom na čl. 50 ods. 1 v spojení s čl. 142 ods. 1 ústavy, z ktorých možno vyvodiť, že len

všeobecné súdy sú oprávnené rozhodovať o vine a treste za trestné činy a ústavný súd ich nemôže pri výkone tejto právomoci nahrádzať.

20. Sťažovateľ argumentuje v prvom rade tým, že všeobecné súdy sa nedostatočne zaoberali jeho argumentáciou, podľa ktorej mu nebola daná možnosť pokračovať v konaní o dohode o vine a treste a podľa ktorej malo byť zrušené celé rozhodnutie okresného súdu, teda aj výrok o vine. Tým malo byť porušené jeho právo na obhajobu.

21. V náleze sp. zn. IV. ÚS 30/2013 ústavný súd uviedol, že právo obvineného na obhajobu nemožno v podmienkach materiálne chápaného právneho štátu redukovať na právo zvoliť si a mať obhajcu. Obsah tohto práva je podstatne širší a zahŕňa všetky právne relevantné postupy, ktorých cieľom je zbavenie či zmiernenie jeho viny a ktoré vychádzajú z práv obvineného (najmä § 34 Trestného poriadku) a z práv obhajcu (§ 44 Trestného poriadku). Právo na obhajobu takto zahŕňa aj právo obvineného uvádzať okolnosti, navrhnúť, predkladať a obstarávať dôkazy, pričom tomuto právu obvineného koreluje povinnosť súdu v odôvodnení rozsudku uviesť, ako sa vyrovnal s obhajobou (§ 168 ods. 1 Trestného poriadku).

22. V reakcii na prvú námietku ústavný súd v prvom rade poukazuje na napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré k už naznačeným argumentom sťažovateľa konštatuje, že *„[v] obnovenom konaní bolo umožnené obvinenému a prokurátorovi uzavrieť dohodu o vine a treste v zmysle § 255 ods. 3 Trestného poriadku (č. l. 493, zápisnica z hlavného pojednávania z 25. septembra 2015). Obvinený, obhajca a krajský prokurátor nemali záujem takúto dohodu uzavrieť. Po povolení obnovy konania prvostupňový orgán bol viazaný právnym názorom vysloveným v rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1 Tos/75/2015, z 20. augusta 2015, vo vzťahu k uloženiu trestu a spôsobe jeho výkonu (pôvodný rozsudok zostal právoplatný vo výroku o vine).“*, a ďalej že *„[v] tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. marca 2015, sp. zn. 2 Tdo/9/2015, z ktorého vyplýva, že ak dôjde k splneniu podmienok pre schválenie dohody o vine a treste a súd na jej základe uzná vinu a uloží trest, niet dôvodu v neskoršom konaní, po zrušení výroku o treste v predpísanom konaní, ak je nevyhnutné opraviť len chybný výrok o treste, spochybníť celú pôvodnú dohodu o vine a treste.“*. Nie je teda pravdou, že by najvyšší súd nereagoval, resp. nedostatočne reagoval na námietky sťažovateľa a svoje rozhodnutie neodôvodnil.

23. Z ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ pri svojej argumentácii vychádza z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 9/2015 zo 17. marca 2015, na ktorý či už explicitne, alebo miestami implicitne odkazuje. V uvedenom rozhodnutí však najvyšší súd zrušil rozsudok okresného súdu preto, lebo uvedený súd vôbec neumožnil prokurátorovi a obvinenému uzavrieť dohodu o vine a treste, čím porušil ustanovenie § 255 ods. 3 Trestného poriadku, a tým aj právo obvineného na obhajobu, pretože mu neposkytol priestor na uplatnenie všetkých možností obhajoby (pozri s. 12 rozhodnutia: *„Ak je porušené právo poučiť obvineného o jeho právach, resp. o tom, ako ich možno uplatniť, napr. ako v prerokúvanom prípade položením otázky prokurátorovi i obvinenému, či nechcú uzatvoriť dohodu o vine a treste; ide o porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, pretože neuzatvorenie takej dohody má (i v prerokúvanom prípade) zásadný význam nielen na výšku uloženého trestu.“*). Práve v tejto súvislosti najvyšší súd konštatoval, že *„[a]k orgány činné v trestnom konaní a súdy neumožnia v plnej miere využiť obvinenému právo na obhajobu napr. tým, že ho dostatočne nepoučia, či nevyzvu na určitý možný procesný postup, v dôsledku čoho dôjde k závažnému porušeniu práv obvineného (ak napr. uložený trest je v zrejmom nepomere k trestu, ktorý by mohol byť obvinenému uložený) je možné taký postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu, ako v prerokúvanom prípade, považovať za dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.“*.

Sťažovateľ citované konštatovanie preberá do svojej ústavnej sťažnosti, aj keď je zrejmé, že skutkové okolnosti oboch prípadov sú odlišné. V súčasne prerokúvanej veci bolo sťažovateľovi a prokurátorovi umožnené, aby uzavreli dohodu o vine a treste, avšak sťažovateľ na ňu odmietol pristúpiť (z dôvodov, ktoré bližšie rozviedol vo svojom dovolaní). Okresný súd teda postupoval v súlade s Trestným poriadkom, keďže sťažovateľovi poskytol priestor na to, aby uviedol všetky relevantné okolnosti, navrhoval, predkladal a obstarával dôkazy, pričom zároveň dodržal svoju povinnosť v odôvodnení rozsudku uviesť, ako sa vyrovnal s obhajobou sťažovateľa. Za tejto situácie teda nemohlo dôjsť k zásahu do práva sťažovateľa na obhajobu, resp. do jeho práva na spravodlivý proces. Najvyšší súd preto postupoval ústavne konformným spôsobom, pokiaľ postup okresného súdu odobrený krajským súdom aproboval.

24. Pokiaľ ide o záver najvyššieho súdu, podľa ktorého v prípade, že sa dôvody obnovy konania týkajú len výroku o treste, nie je dôvod na rušenie výroku o vine, aj tento je možné považovať za ústavne akceptovateľný. Ústavný súd zdôrazňuje, že inštitút obnovy konania patrí medzi mimoriadne opravné prostriedky, ktorými dochádza k prelomeniu právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím. Ako taký by mal byť využívaný len tam, kde pre jeho použitie svedčia dostatočne silné dôvody. Pokiaľ teda dôvody obnovy (v tomto prípade použitie asperačnej zásady pri stanovovaní výšky trestu) nesvedčia pre zmenu výroku o vine, nie je na mieste zasahovať do právnej istoty nastolenej právoplatným výrokom o vine. Sťažovateľom preferovaný výklad (teda, že v prípade rozsudku vydaného na podklade dohody o vine a treste by malo dôjsť pri vadách výroku o treste vždy aj k zrušeniu výroku o vine) by navyše neodôvodnene zvýhodňoval jednu skupinu navrhovateľov (právoplatne odsúdených na základe rozsudku vydaného na podklade dohody o vine a treste) oproti druhej skupine (právoplatne odsúdených na základe rozsudku vydaného na podklade obžaloby), pričom obe sa nachádzajú v rovnakom postavení, čo sa týka uloženého trestu za použitia asperačnej zásady.

25. Sťažovateľ napokon spochybňuje primeranosť výšky trestu, pričom uvádza, že všeobecné súdy nezohľadnili všetky relevantné okolnosti, ktoré by odôvodňovali uloženie nižšieho trestu. Povolenie obnovy konania v dôsledku nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 bolo podľa neho bezpredmetné, keďže napokon mu bol uložený trest v rovnakej výške ako v pôvodnom konaní.

26. Ústavný súd podotýka, že nosným dôvodom pre zrušenie časti asperačnej zásady nálezom sp. zn. PL. ÚS 106/2011 bol jej rozpor so zásadou individualizácie trestu. Ústavný súd v tomto náleze vychádzal z názoru, že požiadavka primeranosti trestu k spáchanému trestnému činu nepozná žiadne výnimky, preto v každom jednom prípade bez rozdielu musí mať súd pri rozhodovaní o treste možnosť prihliadať na jednotlivé okolnosti prípadu, ako i na pomery páchatelia. Len trest vymeraný s maximálnym ohľadom na charakter jednotlivého prípadu môže byť trestom primeraným (porov. tiež nález sp. zn. II. ÚS 46/2015, bod 54). Ústavný súd zastáva názor, že v posudzovanom prípade všeobecné súdy požiadavke individualizácie trestu vyhovelí. Všeobecné súdy sa podrobne venovali tomu, prečo v prípade sťažovateľa neboli splnené zákonné podmienky na mimoriadne zníženie trestu v zmysle § 39 Trestného zákona, a prečo teda nebolo možné uložiť trest nižší ako 14 rokov (ktorý už bol uložený pod hranicou zákonnej sadzby nedotknutej asperačnou zásadou). Samotný nesúhlas sťažovateľa s názorom súdov nemôže založiť protiústavnosť rozhodnutia a rovnako tak nie je úlohou ústavného súdu, aby riadne odôvodnené závery všeobecných súdov prehodnocoval. Aj pokiaľ ide o výšku trestu, považuje ústavný súd závery všeobecných súdov za ústavne akceptovateľné.

27. Ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označených práv, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, a preto sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu a uzneseniu najvyššieho súdu posúdil ako zjavne neopodstatnenú.

28. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, teda o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sčasti pre nedostatok právomoci a sčasti pre zjavnú neopodstatnenosť.